

2700

6840

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI III. KOŁA
TOWARZYSTWA SZKOŁY
LUDOWEJ W KRAKOWIE

ZA ROK 1910.

KRAKÓW.

NAKŁADEM III. KOŁA TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ.
1911.

DOROCZNE WALNE ZEBRANIE

Członków III. Koła T. S. L.

odbędzie się dnia 22 marca 1911 roku w lokalu II. wypożyczalni
III. Koła przy ulicy Lubicz 34 o godzinie 7-mej wieczorem.

PORZĄDEK DZIENNY :

1. Zagajenie przewodniczącego.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zebrania.
3. Udzielenie absolutorium ustępującemu wydziałowi i wybór nowego.
4. Wnioski i interpelacje.

W razie braku kompletu następne Walne Zebranie odbędzie się o godzinie 7-mej i pół bez względu na ilość obecnych.

I. Zarząd.

1. Skład Zarządu III. Koła:

Z początkiem r. 1910:

Prezes: Prof. O. Bujwid,
Zastępczyni: Wanda Zaleska,
Sekretarz: Franciszek Sarnek,
Zastępca: Wiktor Gosiewski,
Skarbniczka: Salomea Nussbaumowa,
Zastępca: Jan Stefanowicz,
Członkowie: Bujwidówna Zofia,
Bujwidówna Jadwiga,
Czarnecki Kazimierz,
Gądek Stanisław,
Klinger Jakób,
Kuźniar Czesław,
Loriówna Róża.
Ostrowski Stefan.
Piotrowski Kazimierz.
Rouppertowa Kazimiera.
Stefanowiczowa Helena.
Woelfle Władysław.

Z końcem r. 1910:

Prof. O. Bujwid.
vacat.
Franciszek Sarnek.
Wiktor Gosiewski.
Salomea Nussbaumowa.
Jan Stefanowicz.
Bujwidowa Kazimiera.
Bujwidówna Jadwiga.
Gądek Stanisław.
Klinger Jakób.
Kuźniar Czesław,
Sierakowski Stanisław.

2. Komisja katalogowa:

Jakób Klinger, Czesław Kuźniar, Franciszek Sarnek.

3. Komisja pogadankowa:

Kazimiera Bujwidowa, Jakób Klinger, Czesław Kuźniar,
Franciszek Sarnek.

4. Komisya rewizyjna:

Stefan Heltman, Zdzisława Hindemithówna, Mirosław Ramułt.

5. Delegaci na Walny Zjazd:

Jakób Klinger, Czesław Kuźniar.

II. Działalność III. Koła.

W roku sprawozdawczym utrzymywało III. Kolo 8 bezpłatnych wypożyczalni książek w Krakowie i na Podgórzu oraz jedną czytelnię wiejską w Czaśławiu pod Dobczycami. Zestawienie cyfrowe ruchu wypożyczalnianego podajemy w osobnej tablicy.

Terenem naszej działalności jest w przeważającej części młodzież szkół ludowych i średnich. Wypożyczalnie na dalszych przedmieściach posiadają także czytelników w sferach młodzieży robotniczej.

A. Wypożyczalnie.

Parę słów wyjaśnienia zaledwie winniśmy dodać do tablicy przedstawiającej w cyfrach ruch wypożyczalniany.

Ruch ten na ogół wzmógł się znacznie w stosunku do roku ubiegłego. Podniosła się liczba stałych czytelników i liczba wydanych książek. Ta ostatnia podskoczyła o kilka tysięcy.

Wypożyczalnie IV. i VII. wykazują w roku sprawozdawczym nader mały obrót. Skutkiem braku kierowników funkcjonowały one zaledwie przez pół roku.

O potrzebie ich otworzenia świadczy fakt, że wypożyczalnia IV. (Dębiki) puszczona w ruch dnia 8 stycznia 1911 na nowo, obecnie 28 lutego 1911, więc po dwu miesiącach pracy, liczy około 250 czytelników, a nowi nieustannie napływają. Wypożyczalnia VII. została również w r. 1911 otworzoną.

Pole do pracy wdzięczne, sił niestety — bardzo skąpo.

Zestawienie cyfrowe ruchu w wypożyczalniach III. Koła T. S. L.

Wypożycza- lnia	Adres	Kierownik	Była czynna miejscowy	Zasób książek	Czytelników stałych		Posiedzeń odbyło się	Załączono czytelników	Wydano książek	Przebieg na jedno posiedzenie	
					Męż.	Kob.				czytel- ników	książek
I.	Czarna Wieś, szkoła im. Stefana Batorego	Cz. Kuźniar	9	246	114	82	32	1860	1933	58	60
II.	Lubicz 34	Fr. Sarnak później W. Gosiński	12	448	137	56	77	2214	3610	26	47
III.	Podgórze, ul. Wolska 4	J. Klinger	12	1133	208	307	169	9354	13827	56	82
IV.	Dębiki, Poczta 26	K. Piotrowski	6	300	50		14	320	500	23	36
V.	Blich 14	Ostrowski później Sierakowski	8	210	27	18	28	1040	1908	37	68
VI.	Rajska 14, szkoła miej.	Czarnecki K. później St. Gądek	12	367	114	61	86	3750	5931	44	69
VII.	Zielona 7	Z. Bujwidłówna	6	150	86		23	500	808	22	35
VIII.	Lubicz 34	Rouppertowa później K. Bujwidłówna	9	433	150	20	67	4279	4798	63	71
IX.	Czasław, p. Dobczyce	Michał Szuber	12	145	38	45	24	248	293	10	12
		Razem	86	3432	1513		520	23565	33610	45	65

B. Pogadanki i odczyty.

W roku sprawozdawczym pogadanki i odczyty odbywały się w wypożyczalniach III. i VIII. oraz w Czasławiu i niektórych okolicznych miejscowościach.

1. Odczyty w III. wypożyczalni:

Nr.	Prelegent	Tytuł odczytu	Łoś słuchaczy
1	Artwiński	Wstęp do literatury polskiej	32
2	„	Asnyk i Świętochowski	48
3	K. Bujwidowa	E. Orzeszkowa	70
4	C. Kuźniar	St. Brzozowski	38
		Razem	188

2. Pogadanki w VIII. wypożyczalni

nosiły charakter przyjacielskich, swobodnych zebrań, na których po przeczytaniu jakiegoś utworu literackiego albo też krótkim wykładzie, następowała swobodna pogawędka uczestników zebrania :

Nr.	Nazwisko prowadzącego pogadankę	Temat pogadanki	Łoś obecnych	Chłopców	Dziewcząt
1	Dr. Kazimierz Rouppert	O soli i tężniach Ciecho- cińskich	15	11	4
2	„	Porównanie zwierząt w ło- nie matki	8	8	—
3	„	Kultura i cywilizacya	18	17	1
4	M. Ramułt	O owadach	9	7	2
5	Z. Bujwidówna	O nerwach i mięśniach (ruchy i odruchy)	19	17	2
6	Cz. Kuźniar	Biegun północny			
7	K. Bujwidowa	Różne ustroje społeczne (na podstawie życia pszczół i mrówek)	8	3	5
8	„	Ciąg dalszy	10	5	5

Nr.	Nazwisko prowadzącego pogadankę	Temat pogadanki	Posó obecnych	Chłopców	Dziewcząt
9	M. Ramułt	O współżyciu i pasoży- tnictwie	10	9	1
10	S. Nussbaumowa	O poszanowaniu cudzej wła- sności i dobra ogólnego *)	62	56	6
11	Cz. Kuźniar	O najdawniejszych miesz- kańcach Krakowa i okolicy	27	17	10
12	„	O kometach	12	12	—
13	„	Dlaczego święcą dzień 1-go maja	22	16	6
14	Dr. K. Rouppert	Dlaczego święcą dzień 3-go maja	15	12	3
15	F. Sarnek	O aeroplanach	16	12	4
16	Cz. Kuźniar	O wyrobie zapalek	10	8	2
17	S. Nussbaumowa	O E. Orzeszkowej	35	19	16
18	Cz. Kuźniar	Jak z rud otrzymujemy metale	5	5	—
19	M. Grodecki	O świetle	23	15	8
20	W. Gosiewski	Woda i jej własności	12	5	7
21	„	Ciąg dalszy	30	20	10
—	K. Bujwidowa	Wspomnienie o Tolstoju }			
22	Cz. Kuźniar	Ludy pasterskie w Azji	28	20	8
23	K. Bujwidowa	Czytanie utworów Konopnickiej	27	19	8
24	Cz. Kuźniar	O Eskimosach	29	19	10
25	K Bujwidowa	a) Samopomoc społeczna w sprawach oświatowo- kulturalnych	21	19	2
		b) Stosunek człowieka do zwierząt			
26	Dr. K. Rouppert	Różnica między roślinami i zwierzętami	15	13	2
	Cz. Kuźniar	Plemiona koczownicze (Nomadzi)			
Razem			486	364	122

*) Podczas wypożyczania książek.

Oprócz tematów powyższych opracowano jeszcze z czytelnikami tematy inne. Materiału do pogadanek dostarczyły sprawozdania, pisane przez czytelników. Tematy były następujące: 1) O Betleem polskiem Rydla, 2) O równouprawnieniu, 3) O mrówkach, 4) Okleśna, 5) Królestwo Polskie, 6) O wodzie, 7) Co to jest kultura (5 sprawozdań), 8) O nomadach (4 sprawozdań), 9) O Eskimosach (2 sprawozdania), 10) Dzieło Carnegie'ego (1 sprawozd.), 11) „Wesalius“ Maryi Konopnickiej (3 sprawozd.), 12) Z wycieczki do salin wielkich 1 (spraw.). 13) Z wycieczki na Litwę (1 sprawozd.). Razem przygotowali czytelnicy 23 sprawozdania.

Dla ilustracyi przytoczymy z nich parę ustępów.

O równouprawnieniu: „Kobiety walczą dzisiaj, bo chcą być traktowane jak ludzie, jak towarzyszki, a nie jak zwierzęta robocze lub pociągowe, albo też jak maszyny do szycia, cerowania, gotowania i prania. Sto lat temu kobiety były chowane jak gąski i oglądały się na wszystkie strony, aby tylko wyjść za mąż. Nowocześni w sztuce „Fryderyk Wielki“ daje nam obraz tego. A i dzisiaj niektóre kobiety tak samo myślą. Potwierdza to następujący obrazek: Pewien chłopiec na zapytanie, czy umie czytać albo pisać, odpowiedział, że nie umie. Na to jedna obecna pani powiedziała: „jaka to szkoda, ale jeszcze większa szkoda, że to chłopak, a nie dziewczyna“.

A oto wyjątek ze sprawozdania innego, również 11-letniego chłopca z pogadanki o nomadach: „Mieszkają oni t. zw. rodzinami po 200—300 ludzi. Na czele rodziny stoi patriarchy, zwykle bardzo stary człowiek. Rządzi on całą rodziną i wydaje potrzebne rozkazy. Trzeba tutaj zaznaczyć potrzebne dlatego, ponieważ pasterze są bardzo pracowici i oprócz jakichś wojennych rozkazów nie potrzebują mieć stojącego nad nimi policyanta, jak się to dzieje u nas, gdzie takim policyantem czyli naganiaczem do pracy jest ojciec“.

Na zapytanie, co to jest kultura, chłopiec 14-letni odpowiada: „Kultura jest to wykształcenie i uszlachetnienie obyczajów już to pojedynczego człowieka, już to narodu“. — Dziewczyna 14-letnia: „Kultura jest to dążenie do polepszenia jutra, a mierzy się pracą, jaką wkładamy w tym celu. Cywilizacya bez kultury może istnieć, ale kultura bez cywilizacyi nie może. Prusacy n. p. są cywilizowani, lecz niekulturalni“.

Wycieczek z dziećmi urządzono 3: do Czyżyn, na górę św. Bronisławy i do groty Twardowskiego przy udziale 9.—12 uczestników.

Prócz tego ku czci Maryi Konopnickiej dnia 12 grudnia urządzono wieczorek dla dzieci i młodzieży. Osób było 92, w tem 17 dorosłych, resztę stanowili czytelnicy wypożyczalni (46 dziewcząt, 29 chłopców). Próby, przygotowanie chórów i deklamacji zajęły 4 tygodnie. Za dochód z wieczorku zakupiono do wypożyczalni 28 książek.

3. Odczyty czytelnii w Czaśawiu.

A. Czaśaw.

Nr.	Prelegent	Treść odczytu	Ilustracje	Ilość obecnych
1	C. Kuźniar	O nafcie	dyapozytywy	40
2	Z. Bujwidówna	O Krasnoludkach i sirotce Marysi	"	100
3	Fr. Sarnek	O aeroplanach	demonstracja modelu	70
4	O. Bujwid	Z geografii Europy	mapy	25
5	"	O kuli ziemskiej	globus	10
6	Fr. Sarnek	O fotografii	demonstr., dyapozytywy	50
7	"	Rasy ludzkie	dyapozytywy	25
8	O. Bujwid	Z geografii fizycznej	globus, mapy, rysunki	45
9	J. Gładki	O zwierzętach	tablice	30
10	Fr. Sarnek	Chemiczny skład ciała roślinnego	tablice i eksperymenty	58
11	K. Rouppert	Grunwald	dyapozytywy	52
12	"	Bartek zwycięzca (czytanie i objaśnianie)		10
13	"	O łożyskach solnych	tablice	20
14	Z. Bujwidówna	O Jasiu Wędrowniku	dyapozytywy	80
15	"	Woda w przyrodzie	"	58
16	C. Kuźniar	O zburzeniu Messyny	"	30
17	K. Rouppert	Sabałowa bajka i t. d.	"	12
18	Z. Bujwidówna	Odkrycie Ameryki	"	50
19	F. Morzycka	Wyzwolenie niewolnika	obrazy	53
20	Fr. Sarnek	Powietrze	dyapozytywy	130
21	"	O słońcu	"	
22	Z. Bujwidówna	Dzicy mieszk. Australii	"	
23	J. Gładki	O ratowaniu bydła	demonstracye	
24	C. Kuźniar	Jak się otrzymuje metale	"	
25	"	O Konopnickiej	dyapozytywy	
26	K. Rouppert	O owocach	"	
			Razem	981

W jesieni roku sprawozdawczego główny nacisk przeniesiono na pracę w małych grupach (10—15 osób). Szczegółów nie uwiódcono w sprawozdaniu.

B. Raciechowice.

Nr.	Prelegent	Treść odczytu	Ilustracje	Ilość obecnych
1	Fr. Sarnek	O aeroplanach	demonstracje modelu	100
2	"	Tatry	dyapozytywy	120
3	O. Bujwid	O kuli ziemskiej	mapy i globus	120
4	Fr. Sarnek	Rasy ludzkie	dyapozytywy	
5	C. Kuźniar	O zburzeniu Messyny	"	39
6	Z. Bujwidówna	Bajki	"	
7	"	O odkryciu Ameryki	"	65
8	K. Rouppert	Pasożytne grzyby w rolnictwie	"	54
9	Z. Bujwidówna	Dzicy mieszk. Australii	"	40
10	C. Kuźniar	O kometach	tablice	34
			Razem	572

C. Skrzynka.

Nr.	Prelegent	Treść odczytu	Ilustracje	Ilość obecnych
1	C. Kuźniar	Woda w przyrodzie	dyapozytywy	77
2	"	Zburzenie Messyny	"	45
3	K. Rouppert	Bajki	"	
4	Z. Bujwidówna	Odkrycie Ameryki	"	50
			Razem	172

D. Kornatka.

Nr.	Prelegent	Treść odczytu	Ilustracje	Ilość obecnych
1	Z. Bujwidówna	O odkryciu Ameryki	dyapozytywy	50

Zestawienie odczytów i pogadanek.

Miejscowość	Słuchaczy ogółem	Odczytów i pogadanek	Przeciętnie
Kraków III.	188	4	47
" VIII.	486	26	20
Czasław	981	26	38
Raciechowice	572	10	57
Skrzynka	172	4	43
Kornatka	50	1	50
Razem	2449	71	

C. Uroczysty obchód.

Oprócz powyższych odczytów i pogadanek urządziło Koło III. z okazji przyjazdu do Czasławia uczenicy szkoły gospodarczej z Kruszyńka zebranie, celem omówienia potrzeby kształcenia dziewcząt wiejskich. Zeszło się około 200 osób ze wsi okolicznych. Liczba ogólna uczestników zebrania przewyższała osób 350.

Rozpoczęto od powitania gości przez miejscowego gospodarza p. Stojka, oraz nauczyciela p. Szubra. Późem uczenice wykonały szereg ćwiczeń gimnastycznych, oraz wypowiedziały liczne deklamacje. Na zaimprovizowanej na poczekaniu scenie przedstawiły dziewczęta kilka żywych obrazów, oraz wykonały szereg produkcji chóralnych. Rozpoczęły się przemówienia. Dziewczęta opowiedziały program dnia szkolnego w Kruszyńku i zachęcały siostry swoje z Czasławia i okolicy, aby upominały się u rodziców swoich o dalsze kształcenie, a nie kończyły wykształcenia na szkole elementarnej. Zakończyły zaproszeniem do Kruszyńka na pokaz robót, mający się odbyć w październiku.

W szeregu przemówień zebrani wyrażali potrzebę założenia na gruncie galicyjskim szkoły na wzór Kruszyńka.

D. Wycieczka do Królestwa.

Celem zapoznania się z typami szkół gospodarczych w Królestwie Polskiem urządziło Koło III. w październiku wycieczkę, w której wzięło udział 3 włościan z Czasławia i Krzywierzki. Zwiedzono szkoły w Kruszyńku (gospodarcza dla dziewcząt), w Pszczelinie (gospodarcza dla chłopców), oraz we Włochach (szkoła ochroniarek). Poza tem zwiedzono Warszawę.

E. Wycieczki szkół wiejskich.

Prócz tego podejmowało w Krakowie Koło III. 2 wycieczki szkolne z Raciechowie i Czasławia. Uczestnicy wycieczek, oprócz zwiedzania pamiątek wzięli udział w pogadankach, urządzonych przez p. Nussbaumową i p. Roupperta.

Przychód.

Sprawozdanie kasowe III. Koła T. S. L. za r. 1910.

Rozchód.

	K	h
Zapas kasowy z roku 1909	775	19
I. rata subwencji Rady m. Krakowa	800	—
Subwencya m. Podgórze	100	—
Dar prof. O. Bujwida	1140	—
Dar p. Matejki	100	—
Z zabaw na dochód III. Koła	215	—
Z datków dobrowolnych	91	45
Z wkładek członków za r. 1910 *)	18	—
„ „ za r. 1911	4	—
% od książeczki wkładowej Nr. 11812	3	91
Pożyczka prywatna	117	74
Z poszczególnych wypożyczalni	422	07
Razem	3787	36

*) W chwili zamknięcia kasowego zbieranie wkładek od członków nie ukończone; do zainkasowania pozostaje kwota K 146, której w sprawozdaniu nie uwzględniono.

	K	h
Za nowe książki	1230	27
„ utrzymanie bibliotek *)	266	08
„ czynsze lokali i przewóz	400	50
„ obsługę wypożyczalni	114	20
„ druki i 25% od wkładek Zarz. Gł.	242	56
„ urządzenie odczytów (przeźrocza)	22	56
„ koszta wieczorku	7	86
„ „ wycieczki (Kruszynek Warsz.)	340	—
„ wydatki kancelaryjne	169	35
„ „ gospodarcze	22	48
„ malowanie szaf	6	60
Gebethnerowi i Sp.	800	—
Zapas kasowy na r. 1911	164	90
Razem	3787	36

*) Lokal III. wypożyczalni opłacony do 1. marca 1911 r., zatem kwota K 48 w czynszach nie obciąża budżetu w roku sprawozdawczym; została jednak w wydatkach uwzględniona, bo wypłata faktycznie nastąpiła.

Stan czynny.

Bilans majątkowy III. Koła T. S. L. za r. 1910.

Stan bierny.

	K	h
Książka Kasy Oszcz. m. Podgórze Nr. 11812	67	73
Zapas kasowy w gotówce	164	90
II. rata subwencji za r. 1910 do podjęcia	600	—
Majątek w książkach	3432	—
„ w ruchomościach	315	—
Razem	4579	63

	K	h
Pożyczka prywatna	117	74
Dług w Zarządzie Głównym T. S. L.	142	14
Należność za sprawozdanie za r. 1909	109	—
10% na zużycie w ruchomościach	31	50
Czysty stan czynny	4179	25
Razem	4579	63

Komisya rewizyjna:

Zdzisława Hindemithówna.

Miroslaw Ramutt.

S. Nussbaumowa
skarbniczka.

Sprawozdaniem tem zamykamy naszą pracę w roku
ubiegłym, oczekując w następnym dalszego jej i coraz
bujniejszego rozwoju.

W Krakowie, 6 marca 1911 r.

Prof. Odo Bujwid,
prezes.

Franciszek Sarnek,
sekretarz.

IV. Spis członków III. Koła T. S. L. za rok 1910.

Ameisenówna Fryda
Ameisenówna Elżbieta
Baschkopf Leon
Bujwid prof. Odo.
Bujwidowa Kazimiera
Bujwidówna Zofia
Bujwidówna Jadwiga
Deresz Stanisław
Dr. Eisenberg Filip
Epstein Maurycy
Feldmann Wilhelm
Fischlerowa Zofia
Gądek Stanisław
Godlewski prof. dr. Emil
Gertler dr. Julian
Gertlerowa drowa
Gertler dr. Norbert
Gosiewski Wiktor
Głębocka Marya
Heltman Stefan
Hindemithówna Zdzisława
Klinger Jakób
Konarski Kazimierz
Kopczyński Stefan
Kragenówna Marya
Krókowski Julian
Kuźniar Czesław
Lipiński Teodor
Łopot Stefan
Machelesówna
Marek Dr. Zygmunt
Matejko Władysław
Millerowa-Rotter Antonina
Nachtlicht Julian
Nitsch dr. Kazimierz
Niżyńska Antonina
Nussbaum Fryderyk
Nussbaumowa Salomea
Peiper dr. J.
Piotrowski Kazimierz
Plappertówna Zofia

Pol Gustaw
Proń dr.
Ramult Mirosław
Rapaportówna
Rauscher
Reymanowa
Rostański prof. dr. Józef
Rouppert dr. Kazimierz
Rouppertowa Kazimiera
Sare dr. Józef
Sarnek Franciszek
Sierakowski Stanisław
Spalecki A.
Spis ks. dr. Stanisław
Skudno dr. Stanisław
Skudnowa Marya
Staniewicz Witold
Stączkowa Michalina
Stefanowiczowa Helena
Stefanowicz Jan
Suryń Jan
Syrup dr.
Szarski dr.
Szumińska Zofia
Szybalska Helena
Szyszkiewiczowa
Świszczewski
de Teyseyre
Tilles dr.
Vimpeller Roman, dyrektor
Więckowski Piotr
Wasserberżanka Paulina
Wasungowa Jarosława
Witkowski prof. dr. August
Witkowska Helena
Wrzosek prof. dr. Adam
Wrzosek
Wojnar Kasper
Zaleska Wanda
Zoppoth

Po 15 latach istnienia z obowiązku niejako zabieramy głos w naszej sprawie. Nie poto, aby dziękować społeczeństwu za pomoc, którą nam skąpą odmierzyło ręką, albo prosić je o poparcie: jałmużnę. Chcemy przypomnieć warunki, w jakich pracowaliśmy dotąd i wskazać nieodzowną konieczność rozwijania i prowadzenia tej pracy w dalszym ciągu.

Doświadczenie nasze jest przykre. Rozpoczynając działalność, patrzyliśmy z otuchą w przyszłość, spodziewaliśmy się, że spotkamy życzliwe zrozumienie naszych celów i znajdziemy wszędzie ułatwienia i pomoc. Pracy kulturalnej nie zniżyliśmy nigdy do poziomu agitacji politycznej, nie pozwoliliśmy nadużyć jej nigdy do celów ubocznych, obcych kulturze. Rozumieliśmy ją jako ideowe posłannictwo rozwijania i szerzenia wartości kulturalnych wśród najszerzych warstw młodzieży i ludu, tego jej wzniosłego charakteru strzegliśmy i broniliśmy na każdym kroku.

Dzięki temu może przez cały czas pracy byliśmy odosobnieni. Mogliśmy liczyć na małą, bardzo małą garstkę młodzieży uniwersyteckiej, której nie ogarnęła jeszcze polityka lub nie pochłonęły odmęty życiowe. A i ta garstka zdawała się topnieć. Z niepokojem patrzyliśmy na niewyzyskane placówki, które ocaliliśmy przed zalewem polityki, widzieliśmy marnującą się możność pracy kulturalnej, której nie mogliśmy wykonać do końca. 15 lat pracy, to 15 lat szamotania się w próżni, 15 lat borykania się z brakiem ludzi, książek, pieniędzy.

W tych ciężkich warunkach rozwijała się nasza działalność.

Blisko milion (830.567) książek wydanych w tym czasie, prawie pół miliona (467.724) czytelników, którzy przesunęli się przez nasze lokale wypożyczalniańe świadczą, że mimo to nie ustaliśmy w pracy ani na chwilę, wytrwawszy na wszystkich posterunkach, któreśmy w tym czasie zajęli. Mimo zarzucanej nam reakeyjności z jednej a czerwonego radykalizmu z innej strony, nie zboczyliśmy na krok z obranej drogi, dążąc do stworzenia instytucji, mającej dobry dobór książek, nie „literaturę stosowaną“, lecz wszystko, co zaspokaja umysłowe i estetyczne potrzeby czytelników, wszystko, z czego poznać można życie w całokształcie jego przejawów.

Czytelnicy naszych ośmiu bezpłatnych bibliotek w Krakowie i w Podgórzu, pierwszych bezpłatnych bibliotek ludowych miejskich w Galicyi, domagają się coraz to obfitszej i lepszej lektury — a my stoimy wobec nich bezradni. Co więcej: w wielu

wypożyczalniach musieliśmy ograniczyć liczbę czytelników, zamknąć je dla napływającej klienteli, nie mieliśmy jej bowiem co dać. Nienaturalny ten objaw, wywołany smutną koniecznością, wskazuje, jak zapotrzebowanie jest wielkie i jak słabo zaspokajane. To co my robimy, jest zaledwie drobną częścią tego, co zrobić jest obowiązkiem społeczeństwa.

Spółeczeństwo wszakże zachowuje się tutaj, podobnie jak wobec wszelkiej zresztą pracy oświatowej obojętnie i z pewną bierną niechęcią. Dziwna to zaiste obojętność, dziwniejsze zaślepienie, które nie pozwala dostrzedz najdonioślejszych spraw poza płytką polityką bieżącą i bezmyślną agitacyjną deklamacją!

Dziś, kiedyśmy przeszli najcięższy okres naszej pracy, zaczynamy ją odradzać, pogłębiać i rozszerzać, kiedy objęliśmy nowe placówki, wydaje się nam rzeczą konieczną przypomnieć społeczeństwu naszą działalność.

Zwracamy się też do młodzieży, która dotychczas nie opuściła nas nigdy i rozumiała nasze zadania i idee, aby w myśl tych idei szła do nas pracować. Młodych rąk i gorących serc trzeba tej pracy tak niezmiernie ważnej i wdzięcznej, gdzie każde ziarno stokrotnym plonem się płaci. Młodzież powinna zrozumieć swoje zadanie i stanąć na twardym zagonie pracy kulturalnej przede wszystkim — praca ta bowiem jest istotą wszelkiego postępu i zdobywania przyszłości.

III. Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej

w Krakowie.

Sekretarz:

Fr. Sarnek.

Prezes:

Prof. Bujwid.

